

Vzpomínka na Bohdana Jelínka.

Seznámil a spřátelil jsem se s ním na vyšším gymnasiu v Hradci Králové. A již tomu přes patnáct let, jak mne jednoho odpoledne před vyučováním uvítal. Jen jsem dvéře otevřel, běžel mně vstříc a ruku mně tiskna všechen rozradován jásavě zvolal: „Jsem básníkem!“

Básnil už dlouho před tím, to jsme věděli, a nejlépe já s přítelem Bašem. Básnil doma i ve škole při vyučování, ale nedůvěřoval si. Až tu přinesly Hálkovy „Květy“ jeho báseň: „Před bojem“. A byl konec veškeré nejistotě. Hálek rozhodl. Odtud ta radost.

Tenkrát byl Jelínek nejšťastnějším. Žilť zároveň v růžovém snu své první lásky, šťastné a rozkošné, jež měla tak veliký vliv na jeho tvoření básnické, ba na všechen jeho život. Z ní vypučely jeho nejkrásnější písně, na ni nemohl zapomenout ani pak, kdy uvadla, i kdy milostné štěstí jinde se na něj smálo a samo vstříc mu přicházelo. —

S Hradcem jsme se rozloučili a shledali se v Praze. Neseděli jsme tu sice spolu v jedné škamně vedle sebe jako na gymnasiu, ale staré přátelství neutuchlo, ba ještě se utužilo.

Vzpomínám, s jakou radostí se Bohdan vrátil z první návštěvy u Hálovy, u Nerudy, kteří poznávše jeho vzácný talent, jej povzbuzovali. Tenkrát požíval Jelínek u nejmladšího literárního dorostu, z něhož sám byl, značné vážnosti, a ne jeden z těch mladých literátů se po něm sháněl, váben jeho poesii.

A když ho poznali, mladíka urostlé postavy, výrazné, sličné tváře, hnědých, jiskrných očí a černých, krásných kadeří, veselého a vtipného, zjev elegantní, srdečného, výborného kamaráda, oblíbili si ho upřímně. Tak vzrostla naše Hradecká trias v důvěrný kruh, v němž zvláště byli Vrchlický, Thomayer, Dörfel, Aleš, Liška.

Kde jsou ty milé, veselé chvíle, kdy jsme v kavárně, nejvíce Volkmannově, sněmovali, nebo kdy jsme se s Bohdanem po Praze toulávali nebo spolu v jeho bytě, v Kinského paláci, nebo v mém pokojíčku strojili na líhu prostou večeril! Dlouho ta doba volnosti netrvala.

Dříve nežli já, rozloučil se Jelínek s Prahou.

V poštovní kanceláři při prsním neduhu mu nesloužilo. Odebral se k rodičům do svých milých Choltic, doufaje, že mu poslouží čistý, venkovský vzduch a silící dech zámeckého parku, kde

„paseka voněla chvojnám a jahodou,
prochvěna silící jemnou. —“

Tam jsem s ním mluvil naposled.

Jeda po prázdninách opět do Prahy, zastavil jsem se u něho. Byl už od jara na samotě. Příchod můj byl mu milý. Jak mne spatřil, vyskočil živě se stolicí a chvátal mně vesele vstříc. Zaradoval jsem se, vida jeho čilost. Zdálo se mně na první pohled, že mu je valně líp. — —

Vodil mne parkem, svým milým parkem, v němž strávil nejblaženější chvíle svého dětského věku, v jehož „tiché, snivé zelení“ mladistvá mysl jeho ani netušíc pila již z Kastalského pramene, a jež pak mladému básníku poskytla nejednu barvu, nejeden obraz.

Chodili jsme sami dva pěšinami parku. Někdy nás vyrušila tlupa daňků, objevivši se z nenadání z hlubokých stínů. Bohdan mi ukázal všecka svá milá místa. Spatřil jsem nejeden dumný koutek v té lesa tiché, snivé zeleni, kde vznikla ta neb ona jeho píseň. Pak jsme odpočívali pod staletými, obrovitými duby. Byl vesel. Vzpomínky na minulé časy, hovor o literatuře, přátelích a známých jej potěšil.

Byl slunečný, podzimní den. Netušil jsem, že se vidíme, že mluvíme spolu toho dne naposled. — —

Když jsem odcházel, vyprovázel mne na kus až k jakémusi háji. Začal vítr vát a žluté listí chvělo se vzduchem. Posýlal jsem přítele domů.

Rozloučili jsme se. Dlouho jsem se za ním ohlížel, až štihlá postava jeho zmizela mně ve žlutnoucím stromoví, v slunečném jase, rozlitém pustnoucí krajinou. —

Tak mně odešel. — —

Příštího jara potom bral jsem se opět do Choltic, ne však sám. Šli se mnou přátelé Vrchlický a Baše. Byl už soumrak, když jsme stanuli u cíle své cesty, u hraběcího zámku, zahaleného stíny hojného kolem stromoví. Jím byl také zakryt domek v levo u brány, rodný domek Bohdanův.

Jedno okno otevřeno, za ním osvětleno. Zář jím proudila netlumená, plně na stromy, na jabloň před ním v plném květu. Bodlo nás, když jsme pomyslili, odkud ta zář.

A nemýlili jsme se.

Zalostící matka a sestry, předobří otec přítelův, zavedli nás do zadního pokoje, jehož okno bylo otevřeno. Tam hořela ve hlavách rakve světla. — A pod bílým závojem spatřili jsme ve krásných květinách krásnou přítelovu hlavu i v tuhém spánku smrti spanilou.

Splnilo se, co minulé jeseně napsal tuše blízké příští své smrti:

„Juž podzimní jdou mračna, síví ptáci,
a jelen v boji nedbá na honce.
Já myslil, že to se mnou doburácí;
a život můj tak tichý u konce.
Hoj, bujný byl v tom prvních písní vzniku,
teď vadne tiše — co květ ve skleníku.“

Byl to krásný květ, žel, že tak záhy uvadl! — —

„Zemřel v době, kdy nadání jeho,“ praví Vrchlický právem, „dospívalo k úplné krystalisaci, a málo již chybělo, aby předstoupil před obecenstvo jako umělec pravý a sebevědomý.“ — —

Rozloučivše se na ten večer s mrtvým přítelem, odebrali jsme se do bytu nám připraveného. Smutně dojatí seděli jsme dlouho, až pak jsme se odebrali na lože. Jen Vrchlický zůstal ještě u stolu. Nespali jsme, hovor však umkl. Pojednou vidíme, že se dal Vrchlický do psaní, a nežli jsme se nadáli, četli jsme verše, jimiž si duše básníkovy uvolnila:

Bohdanu Jelínkovi.

Bdím na loži — v obrazů tmavém víru
tvé tělo vidím, jak spí v rubáši,
a zástup andělů ke zdroji míru
jak tvoji duši unáší.

Na jarních květů tiseň vonnou, pestrou
když bílá křídla k letu rozpjali:
„Nám jeho duše zítra bude sestrou!“
šeptaly růže, fialy.

A když se vznesli nad lem hor a lesů
a pluli nebes jasnou výsostí,
tu hvězdy v sporném zajásaly plesu:
„Která z nás sestru pohostí?“ — — —

Bdím na loži, noc konce míti nechce,
jak věčnost dlouhá — kol jak na poušti.
Já cítím, kterak své kořínky lehce
v mé srdce bolesti zapouští — — —

Kdykoliv vzpomínám na doby prvního literárního snažení a na doby mládí, pokaždé si zajdu v duchu do Hradeckých škol a na tichý hřbitov Choltický, kam jsme uložili drahého Bohdana. Dnes, kdyby byl zůstal, bylo by jeho jméno jedno z nejzvučnějších v našem světě literárním.

Nedopřáno mu toho, ale jeho jméno nebude zapomenuto ani jeho dílo! — —

1886.